

3.4 Marc simbòlic

Índex

- 3.4.1 Introducció
- 3.4.2 Les ambientacions
- 3.4.3 Les cerimònies, tradicions i celebracions
- 3.4.4 L'abillament
- 3.4.5 El progrés personal
- 3.4.6 Els símbols
- 3.4.7 Annexos

3.4.1 Introducció

L'escoltisme i el guiatge són moviments associatius d'abast mundial. L'èxit del seu projecte educatiu i la utilització global d'uns mateixos símbols, han permès de fer visible la organització col·lectiva, i també, d'identificar aquells qui són escoltes i guies arreu del món.

Un símbol és quelcom familiar o tangible que representa conceptes amplis o abstractes compartits per un col·lectiu. Compartir una sèrie de símbols amb altres persones ens fa compartir uns significats comuns, l'associació a uns valors, experiències i emocions, referma i fa explícit el sentiment de pertinença a una gran família, que es defineix com la germanor escolta i guia mundial.

L'escoltisme fa ús d'una sèrie de símbols per acompanyar la proposta educativa que, agrupats de forma coherent, configuren un marc simbòlic. El marc simbòlic és en una eina que ens permet transmetre allò que volem explicar o treballar. Està format pels elements que faciliten els processos d'aprenentatge als infants i joves. Gràcies al marc simbòlic, la proposta que presentem als infants i joves és una experiència plena, amb un marc de referència que, per si sol, els enriqueix, els estimula i els planteja reptes.

Els elements del marc simbòlic permeten explotar la capacitat imaginativa i creativa dels infants i joves, per tal de motivar el seu creixement personal en tots els seus àmbits, construir la seva identitat, estimular el respecte i la cohesió a dins del grup.

¹No s'ha de fer dogma dels símbols, cerimònies o tradicions. Els elements d'identificació no augmenten ni disminueixen la condició escolta de cap infant o jove. La realitat de l'escoltisme català ens demostra que hi ha una interpretació plural i un ús divers dels elements del marc simbòlic. Cada agrupament aporta tradicions i costums propis que enriqueixen els símbols que utilitzen, i que construeixen la identitat pròpia del cau.

D'aquesta manera, cada unitat o agrupament és lliure d'incorporar nous elements al marc simbòlic en el seu dia a dia, així com de reinterpretar els que ja hi són presents. Cal remarcar que tots i cada un dels elements del marc simbòlic representen la proposta educativa de l'escoltisme. Per tant, la seva utilització està sempre subjecte als objectius pedagògics de la unitat, l'agrupament, l'associació i del moviment. És interessant que aquestes incorporacions puguin ser compartides amb la resta d'agrupaments de manera que s'alimenti un procés de creació i millora continu i compartit.

¹ Les línies 21 a 33 afecten a la tota la proposta de Marc simbòlic

35 **3.4.2 Les ambientacions**

36 **3.4.2.1 Eixos d'animació**

37
38 La història que s'explica és fàcilment transmesa quan aquesta ve acompanyada d'un escenari,
39 fantàstic o no, que la identifiqui i doni peu al joc simbòlic. Les terres verges del Llibre de la Selva,
40 també l'Amèrica precolonial, la Grècia clàssica, els boscos fantàstics, la guerra civil espanyola,
41 l'orient, l'espai exterior... Els contes, els experiments, els animals, el mar...

42 Són tot de decorats que vesteixen la realitat d'allò que vivim, i ajuden a la vivència i significació
43 de l'acció educativa.

44 **3.4.2.2 Fils conductors (propòsit, causa-efecte)**

45
46 Si l'acció que passa a les nostres activitats està explicada a través d'una història o un fil argumental
47 que exposi una situació, nus i desenllaç facilita la comprensió dels fets que succeiran. Per què
48 ajuda als infants a preveure o anticipar què és el que passarà. I dona estructura temporal a allò
49 que viuen. També ajuda a donar un propòsit o significat a l'acció d'allò que estem fent. Estimula la
50 seva imaginació, i emociona per allò intrínsec a la fantasia i el misteri.

53 **3.4.2.3 Personatges**

54
55 L'ús de personatges ens facilita la immersió en l'aventura que estem vivint: són motor de les
56 activitats i de la acció. Els personatges ens permeten escenificar exemples molt clars de reptes,
57 virtuts, aspectes a treballar o superacions personals. Poden ser creadors d'oportunitats
58 d'aprenentatge.

59 D'aquesta manera podem fer ús de personatges que siguin tímids, o porucs, o opressors, com
60 també personatges responsables, afectuosos, connectats amb la natura i solidaris amb la resta.
61 Aquests personatges han de sorgir fruit d'una reflexió profunda, per així evitar que caiguem
62 inconscientment en la reproducció de rols o desigualtats socials i de gènere que des de
63 l'escoltisme treballem per revertir

64 Per últim, és un recurs que permet connectar amb els infants i joves sortint del rol de cap, i fent
65 la història i el personatge encara més vivencial.
66

67 **3.4.3 Les cerimònies, tradicions i celebracions**

68 **3.4.3.1 Cerimònia de La Promesa**

69
70 És el ritual en què l'escolta, individualment, i de manera lliure i voluntària, davant de la unitat o
71 de tot l'agrupament, promet viure d'acord amb els principis del moviment i amb els valors que es
72 desprenen de la **lleï escolta**. Unint-se així simbòlicament al moviment, i prenent partit en la seva
73 vida i el seu entorn.

74 La Promesa i la Lleï són un dels elements del mètode escolta i tenen un apartat per sí sols en
75 aquest document.
76

77 **3.4.3.2 Cerimònia de compromís**

78
79 És la cerimònia en què l'escolta explicita lliurement i voluntària la seva voluntat de millora i
80 superació. El compromís és fruit d'una reflexió i del treball previ del progrés personal. El
81 compromís ha de partir sempre de la inquietud de l'escolta per avançar en el seu propi creixement

82 personal, així com també pot consistir en fer explícita la seva implicació envers els companys i
 83 companyes i el projecte. El compromís pot ser també un acte col·lectiu.
 84

85 3.4.3.3 Els passos de branca

86 És un ritual en la vida de tot escolta on es visualitza el procés continu de creixement personal.
 87 Simbolitza l'entrada i la sortida dels membres en les unitats.
 88 És a dir, en la mesura que els infants i joves van creixent dins de l'escoltisme, passen d'una unitat
 89 a una altra i, en aquesta celebració, es materialitza el canvi o pas.
 90 En passar de branca l'escolta creix i, a la vegada, adquireix nous objectius i un nou rol, passant de
 91 ser el més gran de la unitat al més petit.
 92 També es dona la benvinguda a les persones que s'incorporen a l'agrupament i s'acomiaa a
 93 aquelles que marxen o acaben la seva etapa educativa.
 94
 95

96 3.4.3.4 Cantar abans de menjar

97 Una tradició escolta ben arrelada al nostre territori és la de cantar abans de menjar. L'ús de
 98 l'element de la cançó ens permet posar en valor l'acte d'alimentar-se. També ens ajuda a crear un
 99 clima de fraternitat, però sobretot és clau per treballar el respecte i ajuda a que tots siguem a
 100 taula abans de començar. Ajudant també a poder repartir millor el menjar i assegurar que no en
 101 falti per ningú.
 102
 103
 104

105 3.4.3.5 La diada del pensament escolta

106 És una jornada tradicional que se celebra arreu del món dins l'àmbit de l'escoltisme i el guiatge.
 107 És el 22 de febrer (commemora l'aniversari del naixement dels fundadors de l'escoltisme i el
 108 guiatge), quan es celebra la Diada del Pensament, convidant als membres del moviment a
 109 reflexionar sobre la seva tasca.
 110
 111
 112

113 3.4.4 L'abillament

114 Un abillament comú ens permet tenir una manera compartida de fer visible l'activitat escolta, tant
 115 per als propis membres, com per a la resta de societat. Això ens permet donar exemple com a
 116 membres actius i implicats a l'entorn, ajudant-nos en la tasca de transformació social. Però també
 117 ens fa sentir partícips d'una família més gran, donant-nos identitat i fent-nos sentir acompanyats.
 118 Els símbols d'abillament tenen un sentit més enllà de la identificació visual ja que també tenen
 119 relació amb el mètode escolta.
 120

121 Les peces d'abillament personal haurien de complir les condicions següents:

- 122 a. Han d'ésser útils, còmodes, austeres, discretes i soferres, ja que a més a més són una eina
- 123 de treball que ens ha de facilitar les activitats a realitzar.
- 124 b. Han de ser elements que transmetin els valors d'igualtat i solidaritat i, per tant, han
- 125 d'estar a l'abast de tothom del moviment.
- 126 c. Han de reforçar el sentit de grup, és a dir, crear lligams de germanor. No seran utilitzats
- 127 per remarcar aspecte o condicions individuals.
- 128 d. Han de ser usats educativament en relació a la proposta de valors de l'escoltisme.
- 129
- 130

131

132 3.4.4.1 El fulard

133
 134 El fulard representa una peça d'ús extern d'abillament personal, és a dir, ens identifica d'una
 135 forma explícita com a escoltes i ens diferencia d'altres moviments.

136
 137 La funció del fulard és la identificació dins el moviment escolta i guia mundial, alhora que reforça
 138 el sentiment de pertànyer a un grup molt més proper: l'agrupament (o equip associatiu).
 139 Cada agrupament té el seu propi color o colors que l'identifiquen. A nivell internacional i fora de
 140 Catalunya s'utilitzarà el fulard associatiu.

141 3.4.4.2 El passafulard

142
 143 El passafulard fou creat com a solució pràctica – més que els nusos, sovint escorredissos – per
 144 mantenir el fulard lligat. Des del seu començament, se'l defineix com a un element anular fet de
 145 fusta, ossos, metall, cordill, o qualsevol altre material.

146
 147 En alguns agrupaments, el passafulard s'entrega com a representació de la promesa, del
 148 compromís, de la pertinença al grup, o de l'assoliment d'uns objectius concrets, a més d'altres
 149 diverses possibles simbologies.
 150

151 3.4.4.3 La camisa o samarreta

152
 153 Com **amb** les altres peces d'abillament, **el color de** la camisa o samarreta és també una eina
 154 pedagògica. És útil per identificar-se com a membre d'una branca, i reforça el sentiment de
 155 pertinença a una unitat, de manera similar amb el fulard i l'agrupament.

156
 157 Per altra banda, **el color de** la camisa o samarreta ajuda a veure ràpidament els infants i joves
 158 d'una branca, i els permet a ells identificar-se amb els membres de branca d'altres agrupaments.

159
 160 Es per això que cada branca té **un color associat**. En ordre ascendent d'edat: taronja, groc, blau,
 161 vermell, verd, i marró per l'equip de caps. **Els colors aniran associats al marc simbòlic de cada**
 162 **branca**.

163
 164 A la camisa o samarreta s'hi pot dur els escuts de l'associació, del país, de l'agrupament, així com
 165 els de campaments o esdeveniments especials.
 166

167 3.4.5 El progrés personal

168
 169 L'ús de marc simbòlic també ens és útil a l'hora de materialitzar els aprenentatges fets en el
 170 progrés personal de cada infant i jove. N'és útil perquè són símbols amb significat únic per cada
 171 infant i jove i perquè perduraran en el temps, tot recordant quin aprenentatge s'ha assolit o
 172 compromís cal mantenir.

173
 174 És per això, que símbols de progrés personal, haurien de reflectir el progrés de l'infant o jove en
 175 tots els seus àmbits, i no cenyir-se a mèrits o competències específiques, que perdrien sentit amb
 176 el pas del temps. Si entenem el progrés personal com un treball continu fruit de l'esforç de l'infant
 177 o jove, el marc simbòlic que l'acompanya també ha de poder ser continu i progressiu.

178
 179 Així mateix, els agrupaments o unitats, poden tenir un marc simbòlic propi, per fer explícit aquest
 180 progrés, la proximitat del propi marc simbòlic reforça la importància d'allò que l'infant o jove fa.
 181 Tanmateix aquests també poden ser confeccionats pels propis infants i joves amb elements de la
 182 natura. Els progressos també poden ser celebrats de manera no material amb tot el grup.

183 3.4.6 Els símbols

184 3.4.6.1 La salutació escolta

185 La salutació escolta és, tal i com diu el seu nom, una salutació entre escoltes coneguda
186 internacionalment.
187

188 Es fa donant la mà esquerra. La mà dreta s'aixeca a l'alçada de l'espatlla, amb el palmell mirant
189 endavant, el dit gros sobre el petit (simbolitzant que el gran ensenya i protegeix el petit) i la resta
190 de dits s'estiren verticalment (volent recordar els tres pilars de l'escoltisme). La salutació per
191 follets, castors i llúdrigues (o com s'anomenin) i per llops i daines (o com s'anomenin) es farà amb
192 dos dits separats enlloc de tres, ja que es considera que encara no han fet la promesa.
193

194 Es dona la mà esquerra perquè és la més propera al cor, però també perquè és la que donaven
195 els guerrers, ja que havien de deixar l'escut per donar-la, i quedaven desprotegits, mostrant així
196 confiança a l'altre. A l'encaixar la mà se separa també el dit petit de manera que el que queda
197 entrellaçat són els tres dits que representen els pilars de l'escoltisme.
198

199

200 3.4.6.2 La flor de lis i el trèvol

201 La flor de lis es reconeix globalment com a símbol del moviment escolta. Va ser escollit per Lord
202 Baden Powell. La seva forma apuntada fa referència a la de les brúixoles dels mapes i cartes
203 marines. Assenyalava, simbòlicament, el camí cap al servei i cap a la unitat del moviment escolta.
204 Les tres fulles de la flor signifiquen, cada una, una de les tres parts de la promesa.
205

206 Paral·lelament, el trèvol es reconeix globalment com a símbol del guiatge. La veta que incorpora
207 al centre és un símil de la forma apuntada de la flor de lis. Les seves tres fulles fan referència,
208 cada una, a una de les tres parts de la promesa.
209

210 Respectivament, l'Organització Mundial del Moviment Escolta (WOSM) i l'Associació Mundial de
211 Noies Guies i Noies Escoltes (WAGGGS) els han adoptat com ensenyes pròpies. En el capítol annex
212 a aquest document, es detalla el significat simbòlic de tots dos escuts.
213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225 3.4.7 Annexos

226 Emblema WOSM*

227

228

229

230

231

232 1: La forma apuntada de la flor de lis assenyalava la direcció cap el servei i la unitat del moviment

233 escolta – fent un símil a l'agulla de la brúixola, que sempre assenyalava al nord.

234 2: Les tres fulles signifiquen les tres parts de la promesa escolta original.

235 3: Les estrelles de cinc puntes representen dos conceptes: veritat i coneixement. Les 10 puntes

236 d'estrella, en total, simbolitzen els 10 punts de la llei escolta.

237 4: El llaç simbolitza la germanor escolta.

238 5: La corda circumscrita s'identifica com la unitat del Moviment Escolta Mundial.

239 6: El nus pla, que no pot ésser desfet per molt fort que s'estiri, representa la força de la unitat i

240 germanor de l'escoltisme mundial.

241 7: Els colors també tenen significat: el lila de fons denota lideratge i servei; el blanc del dibuix,

242 puresa.

243

Emblema WAGGGS*

244

245

246

247

248

249

250 1: Les tres fulles del trèvol representen les tres parts de la promesa original.

251 2: La base de la tija del trèvol és una flama, simbolitzant l'amor per la humanitat.

252 3: La veta central – de la mateixa manera que la forma apuntada de la flor de lis – assenyalava la

253 bona direcció del guiatge.

254 4: Les dues estrelles simbolitzen la Promesa i la Llei.

255 5: Els colors també tenen significat. El trèvol és daurat i de fons blau volent representar, per

256 exemple, la llum del sol brillant per damunt de tots els infants del món.

257

258

259

260

261

Referències:

THE SCOUT ASSOCIATION. *The world membership badge*. [<https://members.scouts.org.uk/factsheets/FS260016.pdf>]

WAGGGS. *Symbols of the movement; World Trefoil*. [<https://www.wagggs.org/en/about-us/who-we-are/symbols-movement/>]

